



Biruieste răul cu binele

Tâlcuire la Predica de pe munte

Traducere din limba rusă
Gheorghică Ciocoi

EDITURA DE SUFLET
București



Cuvânt înainte

În timpul Mântuitorului Iisus Hristos, vechii evrei înălțau pe dealuri și munți cetăți înconjurată de ziduri înalte. Porțile lor se deschideau dimineața, la răsăritul soarelui, și se închideau seara, la apus. Cetatea era considerată un centru de cultură. Intrarea într-o cetate era străjuită de porți largi și înalte. Porțile orașului erau masive și întărite nu doar pentru apărarea de dușmani, ci se constituiau într-un simbol al pășirii într-o nouă viață, mai bună, într-o altă lume, mai civilizată decât cea a satului.

În vremea Mântuitorului se credea că a trăi la oraș e un lucru mai bun decât a locui într-un sat, iar conducătorii multor orașe își împodobeau porțile cu mult lux, în chip impunător, spre a scoate în evidență diferența dintre viața din orașul lor și viața de la țară ori din alte orașe. Către poartă, pornea un drum larg pentru cei care doreau să intre în cetate, ca aceștia să nu se înghesuie. Însă, alături de porțile masive și bogat împodobite, care erau închise seara și deschise dimineața,

în zidul cetății ce o împrejmua mai exista o poartă, mică și joasă, numită „poarta cea strâmtă”. Această poartă strâmtă se folosea pentru a permite ieșirea sau intrarea unui trimis special, cu o înștiințare urgentă, sau pentru alte cazuri deosebite, mai cu seamă pe timp de noapte. Și nu o cărare largă ducea la această poartă, ci una îngustă, abia văzută. Evreii care trăiau pe vremea Mântuitorului Iisus Hristos cunoșteau bine atât poarta, cât și îngustimea ei.

De ce recomandă Mântuitorul lumii, ca o alegorie, să se intre pe poarta cea strâmtă și să fie evitată poarta cea largă? Pentru că, în orașele din Palestina, poarta care ducea spre oraș simboliza o viață de lux, însemna o intrare solemnă într-o astfel de viață. În cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, porțile orașului, împodobite cu multă pompă, reprezentau, așadar, intrarea într-o lume asociată cu luxul, bogăția, faima și slava.

Poarta cea largă, după cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, în chip expresiv, arată că omul intra solemn printr-o poartă luxoasă, cu fast și triumf, către o viață de desfătare. Iar dorința de lux, de câștig, de glorie și de bogăție este condamnată de învățăturile lui Hristos: „Nu vă adunați comori pe pământ” (*Matei* 6, 19).

Poarta cea strâmtă simbolizează intrarea modestă în cetate, fără pompă și solemnita-

te (care îl fac mândri pe un om iubitor de sine și plin de ambiție). Modestia purtării, lipsa pompei, a slavei și laudelor în jurul faptelor omului sunt binevenite, după învățătura creștină. Omul „să cugete... precum Dumnezeu i-a împărțit măsura credinței” (*Romani* 12, 3).

Poarta strâmtă simbolizează nu doar smerenia, ci și nevoința. Un om care pășește pe calea poruncilor lui Hristos trebuie să renunțe la slujirea răului, la mângâieri și plăceri, ce au un efect vătămător asupra firii omenești, atât trupește, cât și duhovnicește.

Astfel, un om, din punct de vedere duhovnicesc, trebuie să-și reteze mândria, lăcomia, setea de mărire; să-și iubească vrăjmașii și să-și ajute aproapele. În plan trupesc, omul trebuie să țină post, să nu fie lacom, să trăiască în dragoste curată. Mântuitorul aseamănă îndeplinirea acestor porunci cu poarta cea strâmtă, pe care trebuie să pășească fiecare. În limbaj alegoric, poarta cea strâmtă limitează spațiul prin care unui om îi este greu să treacă, trebuind să se subțieze, strângându-și trupul pentru a nu rămâne prins în acel loc.

În sens simbolic se vorbește și de cale. O cale largă și mare ducea, așadar, către poarta orașului, pe care oamenii pășeau solemn și liber spre a intra în cetate. Intrarea plină de măreție în oraș, cu solemnitate și fast, simbolizează o viață plină de lux, de confort și

de plăceri, care înalță mândria unui om, obișnuindu-l cu laude și lux. O astfel de cale nu este pe placul lui Dumnezeu, căci contribuie la sporirea întru viciu și rău și vatămă firea omenească, ceea ce face ca omul să slujească păcatului, nu lui Dumnezeu.

Întrucât păcatul are chipuri felurite, calea largă are multe direcții și căi. Prin ele slujim unui viciu sau altuia. De pildă, un om este biruit de păcatul iubirii de arginți. Un altul, de păcatul mândriei și slavei deșarte. Însă, indiferent cărui viciu îi slujește cineva, acel om tot calea păcatului o urmează.

Calea cea îngustă, în limbaj alegoric, este totuna cu viața de nevoință, de înfrânare, lipsită de păcat. O viață în smerenie, fără fast și lux, este ca un drum abia văzut, ce nu iese în evidență, asemenea unui drum împodobit solemn. Dar calea cea îngustă, care marchează o viață de nevoință și smerenie, conduce la poarta cea strâmtă, în spatele căreia se deschide intrarea către Împărăția cerurilor. Domnul recomandă să nu năzuim către o viață deșartă. Ne sfătuiește să ne nevoim întru smerenie și blândețe pentru a dobândi Împărăția cerurilor și mântuirea. Nu luxul pământesc este important, ci curăția sufletului, care se poate înfăptui prin săvârșirea binelui, trăind fără desfătări pământești și plăceri ce ne aduc mândria. Iar slujirea viciului întinează desăvârșirea duhovnicească, vată-

mă sufletul unui om, îl obișnuiește cu faptele rele, împingându-l să săvârșească păcate. Un om păcătos ce pășește prin viață pe calea mângâierilor și desfătărilor, care a devenit sclav al obiceiurilor vicioase, nu va avea parte de mântuire. Prin urmare, îndată după ce se vorbește de poarta cea strâmtă, e lămurit modul în care oamenii ar trebui să trăiască în lume și să se comporte cu semenii, manifestând o atitudine binevoitoare față de aproapele lor, cinstind cu tărie legea răsplătirii lui Dumnezeu.

O purtare pe placul lui Dumnezeu în societate, manifestarea iubirii de Dumnezeu și de aproapele reprezintă poarta strâmtă și calea îngustă, care duc la mântuire. Simbolistica folosită de Mântuitorul Iisus Hristos în cuvintele Sale este însă una cu mult mai bogată.

În cartea de față vom descoperi o parte din aceasta: intrarea pe poarta cea strâmtă, pășirea pe calea cea îngustă, măsura dreaptă, scoaterea bârnei din propriul ochi, rodirea cea aducătoare de mântuire, înțelepciunea zidirii fericirii, a zidirii casei vieții noastre de pe Stâncă...

A.G. Doljenko



„Nu judecați, ca să nu fiți judecați”

„Nu judecați, ca să nu fiți judecați”
(Matei 7, 1)

Pentru a înțelege în chip drept aceste cuvinte, trebuie să știm în ce cadru au fost rostite și cui au fost adresate.

În vechiul stat evreiesc, pe vremea Mântuitorului Iisus Hristos, gruparea fariseilor, atât din punct de vedere politic, cât și religios, avea o mare influență asupra oamenilor. Fariseii își arogau dreptul nu doar de a interpreta legea lui Dumnezeu, ci și de a-i condamna pe cei care nu se făceau părtași părerilor lor și care nu îndeplineau cele prescrise de aceștia (vezi *Matei* 15, 3).

Călăuziți de dorința de profit și de păreri-le lor false, fariseii se distingeau prin egoism, înălțare de sine și slavă deșartă. Punctul lor de vedere personal, adesea eronat, era principalul criteriu în judecarea altor oameni și a feluritelor probleme de viață. Asumându-și statura de oameni drepecți, ei își arogau, de

asemenea, dreptul de judecători, criticând și condamnând faptele și cuvintele altor oameni, prezentându-se înaintea poporului sub chip de dascăli drepecți. Reprezentanți ai acestei grupări au fost prezenți și la Predica de pe Munte. Urmând pilda fariseilor, mulți evrei, cuprinși de egoism și iubire de sine, arătau o tendință aparte de a critica în chip meschin și de a-l condamna pe aproapele. Astfel de oameni, care uitau de compătimirea aproapelui, nu-și observau neajunsurile proprii, ci îi criticau pe alții. Acestora Mântuitorul Hristos le-a spus: „Nu judecați ca să nu fiți judecați.” Cuvântul „a judeca”, folosit în această expresie, are mai multe semnificații: a gândi, a raționa, a dezbate ceva și, de asemenea, a reflecta.

„A judeca” înseamnă și să discuți despre ceva, să meditezi asupra a ceva. „A judeca” înseamnă, totodată, a condamna, a critica pe cineva ori ceva.

„A judeca” mai înseamnă a emite o judecată asupra oamenilor, adică a înțelege și a rezolva disputele, procesele și cazurile în care un om se face vinovat. Sintagma „nu judecați”, în expresia analizată, nu interzice, desigur, oamenilor să gândească (vezi *1 Corinteni* 14, 29). În ce sens se aplică, așadar? Cuvintele Mântuitorului nu vorbesc despre lucrarea instanțelor omenești (deși instanțele în societate nu sunt respinse), ci despre con-

damnarea în chipul grăirii de rău a aproape-lui. Cu alte cuvinte, se recomandă să nu judecăm (să nu defăimăm) pe oameni pentru faptele lor, ci să-i ajutăm să se îndrepte, căci doar Domnul Dumnezeu poate judeca întreaga viață a unui om și da o sentință (vezi *I Corinteni* 4, 5). Noi, oamenii, nu vom putea niciodată să cunoaștem pe deplin ce se află în sufletul altuia. Un om nu ar trebui să judece viața aproape-lui, să dea o sentință, fie că acesta este un om drept sau păcătos, deoarece poate greși prin judecata sa. Și, din pricina firii lui păcătoase, este posibil să nu înțeleagă pe deplin, așa cum trebuie, pe aproapele pe care-l judecă. Doar Domnul, fiind fără de păcat și cunoscând intențiile ascunse ale fiecăruia, poate să Se apropie de sufletul omenesc cu compătimire și cu gingășie și să cântărească fără greșală faptele fiecăruia. Prin urmare, cuvintele Mântuitorului ar trebui luate în considerare și înțelese doar în sensul de a condamna și de a certa.

Este cu neputință să judeci – în sensul condamnării și grăirii de rău – pe aproapele, deoarece omul condamnă adeseori pe altul pentru păcat și săvârșește el însuși același păcat sau un păcat asemănător (vezi *Romani* 2, 1). Și, condamnându-l pe aproapele pentru o faptă păcătoasă, un astfel de om se condamnă pe sine, săvârșind, așadar, același păcat ori unul asemănător.